

COL·LECCIÓ JOSEP VIRGILI

>> Cartell de la primera Setmana Esperantista a Girona.

La nova Girona Espero

L'entitat que va voler fer renéixer l'esperantisme a Girona

Girona Espero va capitalitzar el protagonisme de l'esperantisme a les comarques de Girona durant els anys vuitanta del segle xx. La seva activitat no es va reduir només a la ciutat de Girona, sinó que s'estenia a d'altres poblacions, amb la voluntat que l'esperantisme tornés arrelar a comarques. Tot i que no va ser així, no podem negar la importància d'aquesta entitat durant una dècada prodigiosa.

DOLORS GRAU > TEXT

El panorama de l'esperanto a Girona en els anys vuitanta està protagonitzat per l'associació Girona Espero, que es va legalitzar l'any 1982. Entre els seus fundadors hi havia socis de l'antiga entitat, que s'havia fundat l'any 1912 amb el mateix nom, i que havia desaparegut durant la Guerra Civil. Aquesta agrupació va tenir una especial incidència a Girona i comarques durant els anys vuitanta del segle xx, i va ser especialment activa en els anys centrals d'aquesta dècada, coincidint amb l'organització d'una setmana esperantista que estava farcida d'activitats. De fet, Girona Espero no reduïa la seva acció a Girona sinó que intentava que el moviment arrelés a diferents poblacions programant activitats fora de la capital i aconseguint una xarxa de representants de l'associació en altres municipis.

Lluís Pi i Albert Garriga varen ser dues de les ànimes de l'associació. Pi, sobretot pel que fa a la seva capacitat d'organització, gestió i relacions amb els mitjans de co-

municació. I Garriga, traspasat ja fa molts anys, es caracteritzava per la seva gran simpatia, optimisme i entusiasme. Era dibuixant publicitari, i va ser el responsable de la majoria de murals i cartells del grup.

De La Grilo als murals i a la Setmana Esperantista

Girona Espero tenia el seu propi mitjà de comunicació, *La Grilo*, un quadern de 12 a 16 pàgines que es va començar a publicar l'any 1983, on, a més de publicar-hi els actes que organitzava, l'associació hi tractava temes diversos, hi incloïa peces literàries i hi tenia un apartat de receptes de cuina. He tingut a les mans els números de *La Grilo* des del 1986 al 1990 i, tot i que en els primers tots els articles eren en esperanto, a partir del 1987 ja incloïen pàgines en català. Hem de suposar que això devia ser una estratègia per arribar a un públic més nombros. I és que Girona Espero tenia molt clar que la comunicació era un element vital per a la difusió del moviment. Durant aquells anys apareixien periòdicament notícies a la

El panorama de l'esperanto a Girona en els anys vuitanta està protagonitzat per l'associació Girona Espero, que es va legalitzar l'any 1982

AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. FONS EL PUNT (MANEL LLADÓ ALIU)

premsa sobre les activitats que l'associació organitzava. Tenia molta presència al carrer, amb força activitats informatives a les Fires de Girona, a la Fira del llibre... També buscaven canals de comunicació més alternatius que arribaven a un important grup de gent, com els murals que pintaven a parets de la ciutat de Girona i comarques amb iconografia i temàtica que feia referència a l'esperanto. El primer d'aquests murals es va fer a la plaça d'Europa i el segon a l'avinguda Jaume I, ambdós a Girona.

Com ja s'ha dit, una de les activitats que va tenir més ressò va ser la celebració de la Setmana Esperantista a Girona —la primera es va fer l'any 1986—, que comptava amb un densíssim programa d'actes, i en la qual es presentaven les principals novetats literàries editades en esperanto a l'Estat espanyol. L'esperantista llagosterenc Josep Virgili, a part de la col·lecció de butlletins de *La Grilo*, ens ha mostrat el programa de la Primera Setmana, la de l'any 1986, en què es va fer una conferència sobre els cent anys de l'esperanto, i un debat que

portava el títol «És necessària una llengua internacional i neutral en el món d'avui?», en el qual participaven gironins tan coneguts com Josep M. Nadal i Lluís Maria de Puig, a banda de Miquel Berga, Josep Garcia Boër i Pere Julià. En aquesta setmana s'organitzaven actes molt diversos, alguns de populars, com balls i animacions infantils, i una cursa nocturna que es va convertir en tradició.

Abans de la legalització de l'entitat ja s'havien organitzat algunes activitats esperantistes a la ciutat, com l'organització d'un curs d'esperanto a la seu de l'Òmnium Cultural el 1980. Evidentment, l'ensenyament de la llengua era un element cabdal del moviment esperantista i, entre els anys 1986 i 1987, un període especialment actiu per a l'entitat, l'organització de cursos va augmentar de forma important i es va estendre a altres poblacions: entre 1986 i 1987 se'n programaren a Anglès, Banyoles, Caldes de Malavella, Figueres, Llagostera, Olot, Salt i Sant Feliu de Guíxols. Paral·lelament, també hi hagué un notable creixement de

>> *Mural per les festes de Girona.*

Una de les activitats que va tenir més ressò va ser la celebració de la Setmana Esperantista a Girona. La primera va ser a l'any 1986

Josep Virgili. Les claus de l'addicció al món esperantista

El llagosterenc Josep Virgili va iniciar-se en aquest món de molt jove, quan les notícies que apareixien a la premsa sobre les activitats esperantistes de Girona Espero i que parlaven de la unió i la fraternitat entre els pobles el varen començar a interessar. Aquest moviment el va acabar de convèncer quan va comprovar amb quina rapidesa es podia aprendre la llengua, i va començar a participar activament en aquest món nou per a ell, que, a més, el transportava a d'altres cultures desconegudes que va descobrir després de la seva subscripció, l'any 1986, a *Popola Cinio* (de la *Xina popular*), una publicació profusament il·lustrada.

En els anys 1985-1986 va assistir a un curs que s'havia organitzat a la seu de l'Òmnium Cultural a Girona i que impartia Carme Llapart, una dona que s'havia hagut d'exiliar després de la Guerra Civil. El curs 1986-1987 es va matricular del nivell següent, al Centre Cívic de Santa Eugènia, i en aquest cas a càrrec del qui seria president de l'entitat, Emilio Aguilar.

També es va fer soci de l'entitat Girona Espero, associació en la qual va ocupar el càrrec de secretari. Va fer de redactor, traductor i coordinador de la revista *La Grilo*, la revista que editava la mateixa entitat, i també va ser representant d'aquesta associació a Llagostera. Va ser professor d'esperanto el curs 1987-1988 a Girona; va impartir classes d'esperanto a Figueres i a Sant Feliu de Guíxols, i va ser professor d'un curs d'esperanto per correspondència també organitzat per Girona Espero. Durant aquesta dècada presidí la secció juvenil de l'Associació Catalana d'Esperanto i va participar en dos congressos juvenils: el del 1988, a Zagreb, amb més de 700 persones; i a Kerkrade, Holanda, a la frontera alemanya, el 1989.

Al cap de poc es va traslladar a Tarragona, on va conèixer la seva parella, la Núria, que, com no podia ser d'altra manera, també era esperantista. A Tarragona va continuar mantenint contactes amb aquest món: va impartir classes d'esperanto al Centre de Lectura de Reus i va fer d'interpret en la presentació del llibre *Mdjaroj en Vojvodino*, d'un escriptor serbo-hongarès, també al Centre de Lectura de Reus.

Música, còmics i jocs de cartes en esperanto

Virgili va acabar la llicenciatura en filologia, torna a viure a Llagostera amb la Núria i els seus dos fills, i exerceix com a professor a secundària. Han passat trenta anys des dels seus primers festejos amb l'esperanto i ja no viu aquest món des de la primera fila de l'organització. Malgrat tot, i malgrat el temps passat, continua sentint la mateixa passió per aquesta llengua i pel món que l'envolta. Es pot passar hores i

hores parlant sobre aquest tema, que coneix en profunditat, i al llarg dels anys ha confegit una important col·lecció de diferents peces que tenen com a nexa comú l'esperanto: una important col·lecció de música de grups que interpreten cançons en esperanto (des de vinils a DVD), còmics i llibres il·lustrats, diccionaris, literatura catalana en esperanto, baralles de cartes, revistes, retalls de premsa, correspondència... D'entre les peces que conserva hi ha alguna rarsa com un vinil per aprendre esperanto del qual és autor el mateix Delfí Dalmau, o un disc de l'*Schola Cantorum* de la Universitat de Barcelona amb la interpretació en esperanto de peces tan conegudes com *L'Empordà*, *El rossinyol*, *Muntanyes del Canigó* i el *Laudeamus igitur*.

Fa poc temps, durant una temporada que tenia més temps lliure, Virgili va començar a catalogar les peces que tenia de la seva col·lecció i a posar-la a la xarxa d'Internet, a lpernity, on s'ha creat un grup esperantista prou important. També va començar a fer les seves primeres incursions en la literatura, i va escriure alguns poemes curts, que es varen publicar a la revista digital *Penseo*. Malgrat la solidesa i la personalitat d'aquests escassos poemes, sembla que ja no té temps per dedicar a l'escriptura. Tant si segueix el camí de la literatura o no; tant si es torna a implicar en el moviment esperantista o no, Virgili el que conserva és un bon grapat d'amics esperantistes amb els quals es continua relacionant, conversant en aquesta llengua, parlant d'on venim i cap on anem, intentant reconèixer les falsedats de la història que ens volen explicar i... intentant arreglar el món.

>> *Josep Virgili, a la dreta de la imatge, en un sopar d'esperantistes a Reus.*

AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDL. FONS EL PUNT (FIDEL BALÉS JUANOLA)

conferències i exposicions, que feia que el moviment es difongués a les comarques. Per exemple, el mateix any 1986, un any especialment actiu, es varen organitzar conferències i exposicions i es va preveure l'execució de murals, a més de la ciutat de Girona, a Banyoles, Caldes de Malavella, Llagostera i Olot.

L'any següent, el 1987, varen editar el llibre *75è aniversari Ĝirona Espero (1912-1987)*, d'Albert Garriga i Lluís Pi, on es feia una primera aproximació a la història de les associacions i les activitats esperantistes a Girona i a comarques.

L'entitat anava creixent, i el seu nombre de socis voltava els setanta-cinc, xifra amb què que arribà al 1988.

Ĝirona Espero i l'Ateneu d'Acció Cultural

L'any 1989, Ĝirona Espero entra com a membre de ple dret a l'ADAC (Ateneu d'Acció Cultural) i pot tenir així un local propi al carrer Auriga per desenvolupar tot tipus d'activitats, a més de compartir la seva incipient biblioteca amb la de l'ADAC. L'últim

número de *La Grilo* que he consultat és de l'any 1990, i ja s'hi desprèn que hi ha dificultats per tirar l'associació endavant: «Sí, tot i que no ho sembla, encara som vius. A què ve ara això? Doncs al fet que suposem, i esperem, que tots us haureu adonat que fa molt de temps que no teniu notícies del nostre grup, que no rebeu el nostre butlletí, que no sentiu a parlar de l'esperantisme gironí en cap diari ni en cap ràdio, que no us convoquem a cap acte o cap trobada, que ni tan sols us cobrem les quotes». Tot i això, des de les pàgines de *La Grilo* es fa una crida per tal de relançar el moviment, i es proposen una sèrie de mesures molt concretes per dinamitzar-lo. Malauradament, sembla que no es varen reflectir en la realitat, i l'entitat es va anar esllanguint. L'últim acte que varen organitzar va ser una xerrada l'octubre de l'any 1994, i posteriorment varen donar al Centre d'Esperanto de Sabadell la quarantena de llibres que formaven la seva biblioteca.

Dolors Grau i Ferrando
és arxivera.

>> *El Jocs Florals internacionals d'Esperanto a Olot, 1984.*

>> *La Grilo, la revista que publicava Ĝirona Espero.*

COL·LECCIÓ JOSEP VIRGILI

L'últim acte que va organitzar Ĝirona Espero va ser una xerrada l'octubre de l'any 1994